

Lietuvoje civilinių ginčų (taip pat ir šeimos ginčų) mediaciją reglamentuoja Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymas (2019 m. sausio 1 d. įsigaliojo nauja įstatymo redakcija). Mediacijos įstatymas taikomas nacionaliniams ir tarptautiniams civiliniams ginčams spręsti mediacijos būdu, įstatymu įgyvendinama 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų.

Mediacija – civilinių ginčų sprendimo procedūra, kurios metu vienas ar keli mediatoriai (tretieji nešališki asmenys) padeda ginčo šalims taikiai spręsti ginčą. Ginčo šalys gali pasinaudoti šiuo ginčo sprendimo būdu tiek tuo atveju, kai ginčas dar nėra nagrinėjamas teisme (neteisminė mediacija), tiek ir tuo atveju, kai bylą jau nagrinėja teismas (teisminė mediacija).

Mediacija taikoma ginčo šalių rašytiniu susitarimu. Gali būti susitariama taikyti mediaciją tik dėl tokio ginčo, dėl kurio pagal įstatymus leidžiama ginčo šalims sudaryti taikos sutartį. Ginčo šalys kartu skiria mediatorių arba bendru ginčo šalių prašymu mediatorių kandidatūras gali pasiūlyti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba.

Mediacijos paslaugas nuo 2019 m. sausio 1 d. gali teikti tik tie asmenys, kurie yra išlaikę specialų egzaminą (su tam tikromis išimtimis), atitinka kitus įstatyme nustatytus reikalavimus (nepriekaištingos reputacijos, turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą, išklause mokymus mediacijos tema) ir įrašyti į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą. Mediatorių sąrašas skelbiamas Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos interneto svetainėje (<http://vgtpt.lrv.lt/>). Mediatoriui taip pat keliama nešališkumo, profesionalumo reikalavimai. Priklausomai nuo susitarimo, mediatorius savo paslaugas teikia atlygintinai arba neatlygintinai. Ginčo šalys ir mediatorius gali susitarti dėl ginčo sprendimo būdo ir tvarkos. Bet kuri ginčo šalis gali pasitraukti iš mediacijos, nenurodyma pasitraukimo priežastį.

Svarbu pažymėti, kad pradėjus mediaciją sustabdomi ieškinio senaties terminai. Taigi, net ir nepavykus taikiai išspręsti ginčo, šalys išsaugo savo teisę kreiptis dėl pažeistų teisių gynimo į teismą. Jei, padedant mediatoriui, ginčo šalims pavyksta taikiai išspręsti ginčą, sudaroma taikos sutartis. Ši sutartis, patvirtinta teismo supaprastinto proceso tvarka, gali būti vykdoma priverstinai.

Įstatyme taip pat įtvirtintas vienas iš esminių mediacijos principų – konfidencialumo principas, kuris reiškia, kad, jeigu ginčo šalys nesusitarė kitaip, ginčo šalys, mediatoriai ir mediacijos paslaugų administratoriai turi laikyti paslapyje visą mediacijos ir su ja susijusią informaciją, išskyrus informaciją, kurios reikia siekiant patvirtinti ar įvykdyti mediacijos metu sudarytą taikos sutartį, ir informaciją, kurios neatskleidimas prieštarautų viešajam interesui. Ši nuostata užtikrina, kad jokia mediacijos metu pateikta informacija negalės būti panaudota prieš ją pateikusių ginčo šalių, išskyrus jau minėtas išimtis.

Mediacijos įstatyme reglamentuoti privalomosios mediacijos, teisminės mediacijos ypatumai, mediatorių drausminė atsakomybė.

Nuo 2020 m. sausio 1 d. numatoma taikyti privalomąją mediaciją šeimos ginčiuose. Privalomosios mediacijos ir teisminės mediacijos paslaugos apmokamos iš valstybės biudžeto lėšų (iki šešių valandų) tais atvejais, kai mediatorių parinkimą administruoja Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba. Ginčo šalims paliekama teisė pačioms iš mediatorių sąrašo pasirinkti mediatorių, kuris vykdys privalomąją mediaciją, tačiau tokiais atvejais už mediaciją apmokama ginčo šalių lėšomis.

Vadovaujantis Civilinio proceso kodekso nuostatomis, asmenims, pasinaudojusiems mediacija, kreipiantis į teismą taikomos žyminio mokesčio lengvatos.

Informacija apie mediaciją ir susijusius teisės aktus Teisingumo ministerijos svetainėje (lietuvių kalba):

<http://tm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/civiliniu-gincu-taikinamasis-tarpininkavimas-mediacija>

Informacija apie mediaciją Teisingumo ministerijos svetainėje (anglų kalba):

<http://tm.lrv.lt/en/fields-of-activity/mediation>

Paskutinis naujinimas: 17/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.